

Din cuprins:

Interviu cu
Francois Farah..... 1

Echipa UNFPA vă urează
La Mulți Ani 2

Training pentru asistenții
sociali..... 4

Interviu cu Oleg Țulea,
Viceministrul Tineretului
și Sportului..... 5

Copiii și tinerii își alină
dorul de părinți
prin film..... 6

Y-PEER împotriva
HIV/SIDA 7

Bătălia generațiilor 8

FRANCOIS FARAH

Îndrăgostit de spiritul jovial al moldovenilor

D-le Francois Farah, începând cu luna noiembrie 2009, sunteți noul Director de Țară al UNFPA Moldova, Macedonia și Serbia și Reprezentant UNFPA în România. Anterior, ați avut aceeași experiență în țări din Africa, Asia, India. Ce V-a adus în Europa de Sud-Est și care sunt primele Dvs impresii?

La mijlocul anului 2008 mi-am luat o pauză de la serviciu din cadrul Organizației Națiunilor Unite pentru a lucra asupra unei cercetări în domeniul dezvoltării sociale. La întoarcerea mea în oficiul UNFPA, în luna iunie a acestui an, am fost

impresionat de experiența regiunii Europei de Est din ultimele două decenii. Tocmai de aceea am fost interesat de poziția Reprezentant UNFPA în regiune și sunt extrem de fericit că mă aflu aici. Primele mele impresii sunt pozitive. Unele țări au devenit deja membre ale Uniunii Europene, altele tind să adere în viitorul apropiat. O mulțime de schimbări se produc în politică, economie și la nivel de comunitate. În același timp, mai rămân o serie de lacune și provocări în domeniul social și cel de gender, în special în ceea ce ține de asigurarea accesului la serviciile de bază și la cele de sănătate reproductivă pentru grupurile și persoanele defavorizate.

În calitate de Director de Țară al UNFPA Moldova, Macedonia și Serbia, Vă ru-

găm să evaluați situația Moldovei la capitolul realizării principiilor Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare (ICPD)?

Moldova a realizat un progres semnificativ la acest capitol. Guvernul moldovean și-a asumat angajamentul să asigure accesul la serviciile de sănătate reproductivă tuturor tinerilor. Se acordă o atenție sporită abilitării femeilor, politicilor egalității de gen și celor de populație. Este important să menționăm că aici există efortul comun al societății civile și sectorului guvernamental. Unele practici bune, precum ar fi activitatea centrului de sănătate a femeii "Dalila", auditul mortalității materne efectuat de Ministerul Sănătății și echipamentul medical instalat de curând în

Editorial

Să ne auzim de zeci de ori mai bine în 2010!

Fiindcă suntem în ajun de sărbători, iar gândul ne duce involuntar la cadouri și luminițele de pe brad, vom veni și noi cu o veste bună! Vestea că în anul 2010 buletinul Fără Tabu va continua să fie alături de voi. E adevărat că într-o formulă nouă, dar una mai dinamică și mai inovativă. Veți putea citi buletinul în format electronic accesându-l în fiecare lună chiar în căsuța voastră poștală. Totodată, principiul de informare al buletinului Fără Tabu va fi cel "de la egal la egal". Tot mai mulți tineri se vor implica în scrierea articolelor. Mizăm pe educatori de la egal la egal ai rețelei Y-PEER și pe tinerii jurnaliști, liceenii care scriu la ziare școlare, dar și simplii doritori care vor să-și facă auzit punctul de vedere.

Lumea modernă este în permanentă schimbare. Tinerii sunt activi și neliniștiți, iar informația pe care o solicită este cea "la minut". Tocmai de aceea consi-

derăm că alegerea de a edita doar versiunea electronică a buletinului Fără Tabu este una reușită. Vom încerca în felul acesta să consolidăm o relație personalizată cu fiecare dintre voi și vom fi bucu-roși să vă avem ca cititori, autori, dar și ca observatori constructivi a tot ceea ce se întâmplă în jur. O voce a tinerilor, dacă vreți, exprimată în paginile buletinului și adresată tinerilor, dar și specialiștilor, care elaborează politici pentru tineri și prin deciziile lor decid viitorul.

Anul 2009 a demonstrat că tinerii sunt o putere și că pot realiza lucruri mari dacă se mobilizează și își doresc cu adevărat. Vă urăm ca și anul care vine să fie unul plin de realizări, de evenimente frumoase și conjuncturi care să vă facă fericiți!

La mulți ani, dragii mei, și să ne auzim de zeci de ori mai bine în anul 2010!

► penitenciarul pentru femeile de la Rusca, reprezintă un potențial valoros și absolut necesar pentru a fi replicat la nivel de țară. Activitățile de informare și de consiliere în domeniul sănătății sexual reproductive a adolescenților și tinerilor în școli, prin intermediul Ministerului Educației, sau în afara școlii, cu ajutorul Educatorilor de la egal la egal ai rețelei Y-PEER, reprezintă un alt exemplu reușit, care are efecte benefice asupra tinerilor. Pe viitor, Moldova ar trebui să investească mai mult în cercetări și analize de ordin demografic și social, care ar contribui la dezvoltarea armonioasă și durabilă a țării.

La nivel global, cum ați caracteriza anul 2009 pentru tineri, sub aspectul Sănătății Reproductive?

În anul 2009 s-au împlinit 15 ani de la adoptarea Planului de Acțiuni al Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare de la Cairo. A fost o ocazie bună să evaluăm progresele obținute până acum, dar și să vedem ce avem de făcut în continuare. Majoritatea țărilor și continentelor au realizat un salt calitativ important în politicile și programele de populație, revizuindu-și prioritățile de dezvoltare în conformitate cu principiile egalității gender, ale sănătății reproductive și drepturilor omului. Investițiile în tineri și adolescenți au avut prioritate în acest an. Tinerii și organizațiile de tineret au avut un cuvânt mai puternic de spus în evaluarea necesităților și problemelor cu care se confruntă. Incidența sporită a infecțiilor cu transmitere sexuală, inclusiv a virusului HIV, mai ales în rândul tinerilor, a determinat ca politicile de educație și sănătate să prevadă un acces sporit al tinerilor la informație și la servicii de prevenire.

La începutul lunii decembrie, ați avut prima vizită de lucru în Moldova. Ce practici bune de lucru V-au impresionat la noi?

Prima mea misiune de lucru în Moldova a fost plină de satisfacții. Am avut ocazia să întâlnesc o mulțime de specialiști și parteneri din Guvern, societatea civilă și organizațiile de tineret. M-a uimit interesul și angajamentul acestora față de domeniul populației și dezvoltării. În cadrul mai multor vizite, am avut ocazia să aflu lucruri interesante despre centrul de sănătate a femeii "Dalila", să discut cu un grup de adolescenți moldoveni, să interacționez cu un grup select de cercetători științifici și demografi, precum și să înmănez oficial echipamentul medical donat de UNFPA Penitenciarului pentru femeile de la Rusca. Aș folosi această oca-

Echipa UNFPA din Moldova și redacția buletinului "Fără Tabu" Vă urează La Mulți Ani, dorindu-vă ca Sărbătorile de iarnă să vă găsească fericiți, alături de cei dragi, iar anul care vine să fie mai bun și mai prosper în tot ce V-ați propus să realizați.

Sărbători Fericele!

zie ca să acord un vot de încredere și apreciere echipei UNFPA în Moldova pentru munca excelentă și dedicată pe care au făcut-o de-a lungul anilor, pentru relațiile bune de colaborare pe care le-au dezvoltat cu partenerii guvernamentali și nu numai, precum și pentru imaginea bună și credibilitatea de care se bucură această organizație în Moldova.

“Fără Tabu” se adresează tinerilor. Ce mesaj ați dori să transmiteți cititorilor noștri prin intermediul buletinului?

Aș vrea să le spun că adolescența este o etapă firească din viața fiecărui om, când ne cunoaștem pe sine și descoperim lumea din jur. Este timpul când se formează atitudinile și se dezvoltă valorile în relația cu sine, cu persoanele de alt gen, cu societatea în ansamblu. Este timpul când învățăm cum să ne exprimăm emoțiile și să dobândim respect reciproc. Anume în adolescență trăim primele sentimente de dragoste, primele emoții puternice, dar și primele deziluzii. Adolescenții încep să înțeleagă cum să facă față tuturor acestor experiențe și care este prețul lor moral și material. Mesajul meu pentru tineri este unul simplu: încercați să acumulați experiență cu un preț cât mai mic și mai puțin dureros, astfel încât să deveniți cetățeni responsabili, dar să fiți și persoane împlinite.

În același context, aveți un mesaj pentru parteneri, specialiști, politicieni, care elaborează politici pentru tineri?

Asigurând adolescenților un mediu sigur și sănătos de creștere și dezvoltare, vom obține beneficii și compensații mult mai mari, deoarece vom avea persoane competente, care vor forma o societate responsabilă. Pentru aceasta, sunt necesare investiții durabile în serviciile prietenoase tinerilor, serviciile de educație, de

sănătate reproductivă și desigur investiții în crearea oportunităților și șanselor egale pentru toți.

Când veți vizita din nou Moldova și ce V-a plăcut cel mai mult în țara noastră?

Cu siguranță voi veni în Moldova în primul trimestru al anului 2010, deși este dificil să spun cu exactitate când anume. Mi-a plăcut foarte mult în Moldova vinul roșu, bucatele tradiționale, spiritul jovial și dispoziția oamenilor.

Cine este Francois Farah – Omul și ce Vă caracterizează ca personalitate?

M-am născut în Beirut, Lebanon, o țară mică din Orientul Mijlociu. Am avut marea fericire să cresc într-un mediu multi-etnic și multi-religios. Acolo am învățat cum să comunic cu oamenii indiferent de religie, etnie sau proveniență.

Francois Farah, Directorul de Țară al UNFPA Moldova, în prima sa vizită oficială la Chișinău

Francois Farah: Reprezentant UNFPA în România și Director de Țară în Macedonia, Moldova și Serbia

Anul și data nașterii:
15 Decembrie 1953

Țara de origine: Beirut, Lebanon

Familie: Este căsătorit, are trei copii de 31, 27 și 23 de ani, două fete și un băiat

Semn zodiacal: Săgetător

Bucatele preferate: Vegetariene, toate bucatele din fasole și linte.

Adoră fructele

Culoarea preferată: Violet deschis

Cartea preferată:

Profetul, Khalil Gibran

Filmul/actorul preferat: Al Pacino, Catherine Deneuve, Pe aripile vântului, Casablanca

Țara preferată: Sunt atât de multe!

Cu regret, războiul din Lebanon m-a făcut să emigrez în Canada, la mijlocul anilor optzeci. Atunci am aflat ce înseamnă să fii cetățeanul unei țări adoptive și cum este să aparții unei culturi și societăți diferite. M-am alăturat Organizației Națiunilor Unite acum 16 ani și de atunci am lucrat în mai mult de zece țări în domeniul populației și dezvoltării, propulsat fiind de un sentiment puternic al echității sociale și al convingerii că dezvoltarea umană este un drept inalienabil al fiecărui om.

În rest, sunt o persoană care iubește orice stil de muzică, poveștile și istoriile din folclor, deoarece anume ele înglobează istoria și valorile unui popor.

Ce amintiri plăcute din copilărie și adolescență păstrați în suflet?

Nu am avut o adolescență ușoară. Am trecut prin momente și situații foarte încredite. Însă mai târziu aveam să înțeleg că acea experiență, în mod paradoxal, mi-a fost foarte utilă, când a trebuit să am grijă de viața mea și de viața celor care depindeau de mine.

La ce vârstă V-ați îndrăgostit prima oară și cum a fost prima relație de dragoste?

Pentru prima oară am fost pasionat de o prietenă de-a mea prin clasa a cincea. Aveam aproape 11 ani ambii. Nu a fost dragoste ca atare, sau poate că a fost, nici nu știu... Am pierdut legătura de atunci. Dar am păstrat în sufletul meu vibrația aceluși sentiment, pe care nici anii și nici experiența nu o pot șterge.

Vă mulțumim!

Asistentul social este avocatul persoanelor aflate în dificultate

12 asistente sociale din Șoldănești, Rezina și Anenii-Noi au participat săptămâna trecută la un training de instruire în domeniul prevenirii și asistenței cazurilor de violență în familie. Timp de două zile asistentele au aflat cum să evite conflictele în familie și ce tehnici de comunicare și consiliere să adopte în familiile afectate de violență. Atelierul de instruire a fost organizat de ONG "Gender-Centru, cu susținerea financiară a UNFPA, Fondul ONU pentru Populație.

Cojocar Maria din satul Țahnăuți, r-l Rezina este una din participantele la training. Ea muncește în calitate de asistentă socială de doi ani și jumătate. Are în subordine două localități – Țahnăuți, unde locuiește, și Țareuca, satul vecin. În fiecare zi, chiar dacă e ploaie, vânt sau ninsoare, este nevoită să parcurgă pe jos o distanță de trei kilometri ca să ajungă la Țareuca, acolo unde se află Primăria ambelor comune. Cu un salariu care abia de ajunge la 1500 de lei pe lună, femeia continuă să-și facă meseria și este foarte fericită atunci când reușește să ajute pe cineva. Dar îi dau lacrimile în ochi ori de câte ori se gândește la nereușite. "Din păcate sunt foarte multe femei care suferă în tăcere din cauza violenței. Nu au bani, nu au casă unde să se ducă, le este rușine. La mine în sat există cel puțin 30 de familii cu așa probleme. Cu toate acestea doar două cazuri au fost înregistrate oficial, adică victimele s-au adresat la specialiști și au primit ajutor", spune ea.

La 1 octombrie 2009, în R.Moldova erau înregistrați 1159 de asistenți sociali comunitari. 520 dintre ei, din 5 raioane ale țării, au fost instruiți în soluționarea cazurilor de violență în familie.

Maria povestește că munca unui asistent social este asemenea unui avocat al persoanelor aflate în dificultate. "Dacă la medic te adresezi cu probleme de sănătate, la polițist – în cazuri de infracțiune, atunci la asistentul social vii cu orice problemă care te frământă", argumentează ea. Dar din păcate munca nu este una ușoară; mai ales în cazurile de violență în familie, provocată de alcoolism, gelozie sau compor-

Lilia Gorceag, psiholog la Centrul de asistență și reabilitare a victimelor traficului de ființe umane: "Consider că dacă ne-am axa mai mult pe instruirea polițiștilor și a narcologilor în lucrul cu victimele și agresorii, atunci am scădea cu mult nivelul de violență".

tament agresiv. În asemenea situații, atunci când asistenții sociali încearcă să meargă în familii pentru a discuta, nu rareori sunt primiți cu ușile și porțile închise sau și mai rău – cu niște câini înfuriați în ogradă. "În aceste condiții apucăm să vorbim cu victimele acolo unde nimerim – pe drum, la școală, la primărie, în magazin. Important este să vorbim cu ele și să le facem să înțeleagă că nu trebuie să rabde violența, că nu au de ce să le fie frică, că trebuie să aibă încredere în serviciile care există în țară și în acei specialiști care depun efort pentru a le ajuta".

În cadrul atelierului de instruire organizat de Gender-Centru și UNFPA, asistentele sociale au avut posibilitatea să-și perfecționeze cunoștințele și să capete abilități noi de lucru în acest domeniu pentru a obține rezultate mai bune în comunicarea cu victimele violenței. "Au primit cunoștințe ce țin de consilierea psihologică, au învățat tehnici de comunicare non-agresivă, care le vor fi utile în primul rând în familie, după care în relația cu victimele violenței. Am observat că nu sunt indiferente, că încearcă să găsească soluții la probleme, iar asta îmi dă speranța că asistentele sociale vor contribui tot mai mult la combaterea acestui flagel în societate", ne-a comunicat Lilia Gorceag, psiholog la Centrul de asistență și reabilitare a victimelor traficului de ființe umane și instructor la training. Cu toate acestea, a adăugat ea, activitatea asistentelor sociale,

deși are un rol major în prevenirea și asistarea victimelor violenței, este de multe ori inefficientă din două motive: conlucrarea slabă cu polițistul, deoarece el este ocupat sau prea orgolios și nu percepe violența ca pe o problemă serioasă și, al doilea motiv, lucrul insuficient al narcologului, care trebuie să aibă un rol mult mai activ, având în vedere că, deseori, un factor ce favorizează violența este alcoolismul. "Consider că dacă ne-am axa mai mult pe instruirea polițiștilor și a narcologilor în lucrul cu victimele și agresorii, atunci am scădea cu mult nivelul de violență", a spus Lilia Gorceag.

Maria Cojocar, asistentă socială din Țahnăuți, este de părere că succesul în lupta împotriva violenței în familie va depinde și de modul în care va fi promovată și aplicată legea, precum și de atitudinea fiecărui specialist în parte și în primul rând a victimei față de acest fenomen. "Cu regret, e greu să schimbi mentalitatea femeilor agresate. Ele au prea puțină încredere în serviciile care li se oferă și se complac în situația în care se află. Să luăm, bunăoară, telefonul de încredere pentru femei, care este intens promovat la televizor. Multe din femeile agresate ezită să apeleze la el, din lipsă de încredere că cineva ar putea să le ajute. Le sugerez să ia receptorul și să telefoneze la numărul indicat. Le invit și în cabinetul meu sau la primărie pentru a telefona, dacă acasă nu au așa posibilitate".

Virginia M., asistentă socială în r-l Anenii-Noi, în trecut victimă a violenței, prezintă și ea la training, a confirmat că foarte mult depinde de persoană și nimeni nu va putea ajuta o victimă a violenței, dacă ea singură nu va încerca să se ajute. "Eu știu ce înseamnă violența. Soțul meu a fost chiar și condamnat pentru cât de grav m-a agresat. Dar am hotărât să lupt și să schimb situația. Lucram foarte mult, ieșeam la serviciu și noaptea pentru ca să uit de probleme. Așa am reușit să înving. Acum pot spune cu certitudine că este posibil să depășești orice problemă, inclusiv să-ți învingi teama față de bărbatul violent și să divorțezi, dacă vrei cu adevărat acest lucru. Așa am procedat eu și așa îndemn să procedeze toate femeile, deoarece este foarte ușor să cazi în prada deznădejdii, dar este și mai greu să te ridici. Iar noi suntem puternice și merităm să ne ridicăm și să ne trăim viața", a conchis Virginia.

Maria Cojocar, asistentă socială, s. Țahnăuți, r-l Rezina: "Cred că succesul în lupta împotriva violenței în familie va depinde și de modul în care va fi promovată și

aplicată legea, precum și de atitudinea fiecărui specialist în parte și în primul rând a victimei față de acest fenomen".

Oleg ȚULEA, Viceministru al Tineretului și Sportului:

Tinerii trebuie să fie insistenți și să critice autoritățile

Care vor fi prioritățile în domeniul tineretului pentru anul 2010?

Așa cum Ministerul Tineretului și Sportului (MTS) este nou creat, una din prioritățile imediate va fi creșterea capacității organizaționale a instituției. Este o provocare pentru echipa tânără a Ministerului care trebuie, de fapt, să construiască acest minister de la zero. Ani la rând tinerii au făcut lobby pentru crearea unei autorități separate care să implementeze politica de tineret în Republica Moldova. Acum, când în sfârșit am realizat acest deziderat, trebuie să-l facem viabil, dar mai ales eficient.

Scopul de bază a politicii de tineret este să asigure accesul tinerilor din Republica Moldova la bunăstare și la luarea deciziilor. De aici am pornit când ne-am fixat prioritățile pentru 2010: consolidarea capacității de implementare a politicii de tineret; promovarea cetățeniei active și a participării tinerilor; îmbunătățirea condițiilor de viață a tinerilor; promovarea și recunoașterea rolului educației non formale; implicarea în cooperarea internațională.

Pentru realizarea acestor obiective vom dezvolta programe specifice pe care le vom realiza, inclusiv cu suportul donatorilor externi. Toate aceste acțiuni vor fi realizate cu participarea tinerilor, a organizațiilor de tineret. Mă bucură mult că relația de comunicare cu ONG-urile de tineret este una foarte sinceră și productivă.

Cum vor fi motivați tinerii să rămână în țară și să se implice activ în viața societății?

Primul lucru important este să demonstrăm că avem încredere în capacitatea

Oleg ȚULEA, Viceministru al Tineretului și Sportului:

„Îndemn tinerii să fie activi, să se implice, să gândească deschis și liber, iar cel mai important lucru să-și pună scopuri. Atunci când ai un vis, o viziune clară despre viitorul tău este mai ușor să-ți direcționezi eforturile spre succes”.

șile, valoarea și potențialul tinerilor. Știu bine că tinerii mai mult decât alte categorii sociale sunt preocupați de viitorul țării în care locuiesc. Este în beneficiul societății să valorifice acest potențial, dar acest lucru nu depinde doar de MTS, ci și de administrația publică locală, instituțiile sociale, de învățământ etc.

Prioritatea MTS este să faciliteze integrarea tinerilor pe piața muncii, să inițieze programe de dezvoltare a antreprenoriatului pentru tineri, să construiască mecanisme prin care tinerii vor participa mai eficient la procesul de luare a deciziilor la diferite nivele.

Ce ar trebui să facă tinerii pentru a fi auziți de Guvernare și implicați mai activ în procesul de luare a deciziilor?

Dorim să venim cu o nouă abordare în acest sens. Așa cum politica de tineret este intersectorială, ceea ce înseamnă că și alte autorități sunt responsabile de implementarea cadrului legal în domeniul tineretului pe domenii specifice cum ar fi sănătatea, educația, munca, dorim să creăm un mecanism de co-management, un cadru decizional, unde, pe de o parte, să avem reprezentate autoritățile statului care participă la realizarea politicii de tineret

(Ministerul Educației, Ministerul Sănătății, Ministerul Culturii, Ministerul Muncii și Protecției Sociale etc.), iar pe de altă parte ONG-urile de tineret care s-au remarcat într-un domeniu sau altul. Un astfel de cadru ar fi relevant și la nivel local. Pe lângă acestea vom desfășura și anumite proiecte specifice cum ar fi Forumul național al Tinerilor din Moldova din vara anului 2010.

Tinerii trebuie să fie insistenți și-i îndemn să critice ori de câte ori este nevoie MTS și alte autorități ale administrației centrale sau locale, pentru ca doleanțele lor să fie auzite și transpuse în realitate, iar cel mai important să fie cu participarea lor nemijlocită.

O ultimă întrebare „fără tabu”, având în vedere specificul buletinului: Ce vârstă aveți și cum vă reușește să îmbinați viața personală cu responsabilitățile de serviciu?

Am 29 de ani, am o familie minunată - Lilia, soția și Calliope, fiica, care mă văd mai puțin timp acum, este adevărat. Cred că este marea dilemă a lumii moderne în a găsi echilibrul dintre familie și carieră. Oricum până la urma familia este cea care are prioritate.

TINERE TALENTE

Drepturile mele

În această lume mare
Fiecare copil are,
Drepturi și ne bucurăm,
Și cu drag le așteptăm.
Ploaia vine de departe,
Avem drept la egalitate!
Rouă apare dimineața,
Toți avem dreptul la viață!

Zburdă miezul pe toloacă,
Avem dreptul și la joacă.
Cuget și talent în toate,
Le-adunăm citind o carte.
Creștem mari și fericiți,
Lângă părinții iubiți.
Ce un nume ne-au lăsat,
Să-l purtăm cu adevărat.
De ne-ai poftă de mâncare,
Ori ai o durere mare.
Nu uita, pe lângă toate,
Dreptul ai la sănătate!

Ca să știi multe de toate,
Dreptul ai la informare,
La liberă exprimare,
Pentru a mângâia o floare.
Ca un fir de iarbă, curge-un pârâiaș,
Ca un fir de ață, crește-un copilaș,
Drepturile lui fiind respectate,
Viața-i va decurge fără greutate.

Ana Malcocean, elevă în clasa a VII-a,
satul Plop-Știubei, r-I Căușeni

Copiii și tinerii își alină dorul de părinți prin film

Au fost premiați învingătorii concursului de înregistrări video despre migrație Plural+Moldova

La concurs au participat tineri și copii din Chișinău, Bălți, Căușeni și alte localități din republică. Juriul, format din profesioniști – reprezentanți ai organizațiilor internaționale, mass-media, regizori de film și actori de teatru – au desemnat următorii câștigători:

Categoria 9-12 ani:

- Diplomă de gradul I – Amanda Farah „Puișorii”
- Diplomă de gradul II – Victoria Loghin „Nimeni – nimeni singur nu-i”
- Categoria 13-17 ani:
- Diplomă de gradul I – Vasile Hiznenco „Tăpușele”
- Diplomă de gradul II – Grigore Obo-roceanu „Migrația populației”

Categoria 18-25 ani:

- Diplomă de gradul I – Victor Bivol „Paper Dream”
- Diplomă de gradul II – Irina Lencău-țan „Noi rămânem acasă”

Premii speciale

- Eugen și Radu Popovici „Identici și diferiți”
- Nicolae Negară „Deja Vu”
- Grigore Mîrzenco „Mold-merica”
- Marina Urusbaeva „Я люблю свою страну”

Concursul Plural + Moldova s-a desfășurat în perioada iunie-noiembrie 2009, fiind adresat tinerilor din trei categorii de vârstă: 9-12 ani, 13-17 ani și 18-25 ani. Misiunea tinerilor a fost cea de realizare a unor filmulețe video de 1-5 minute pe tema migrației și diversității. La concurs au participat tineri din întreaga republică, iar filmele lor au reușit să impresioneze

La concurs au participat 15 filmulețe realizate de copii și tineri din întreaga republică. Premiul I a fost acordat filmului „Paper Dream”.

juriul prin mesajele profunde și ideile inedite. “Am înțeles încă o dată că familia este cel mai important mediu pentru copii și tineri. Desenând, producând asemenea filme, ei nu fac altceva decât să-și aline dorul de părinți”, au spus organizatorii concursului.

Plural+Moldova a fost lansat la inițiativa Alianței Civilizațiilor (Inițiativa ONU), Organizația Internațională pentru Migrație și UNFPA, Fondul ONU pentru Populație. Festivalul de premiere a învingătorilor s-a desfășurat vineri, 18 decembrie, de Ziua Internațională a Migranților.

“Concursul a fost lansat sub genericul “Migrație și Diversitate”. Sunt sigur că dacă asemenea concurs ar fi fost organizat în Elveția, țara mea de origine, atunci cele mai multe lucrări erau pe tema diversității. În Moldova situația este diferită. Majoritatea filmelor au fost despre migrație și plecarea peste hotare. Acest lucru vorbește despre diferențele culturale existente, dar și despre impactul pe care îl are realitatea și viața din jur asupra imaginației și gândirii copiilor”, a spus Martyn Wiss, Șeful Misiunii OIM în Moldova.

Boris Gâlca, Coordonator de Programe UNFPA a menționat că migrația este un fenomen complex, care nu trebuie privit doar în alb și negru. “Ar fi bine ca aceste filme să fie difuzate la postul național de televiziune, pentru ca părinții, societatea, în general, să înțeleagă cum percep copiii și tinerii fenomenul migrației și să mediteze dublu asupra deciziei lor de a pleca din țară, lăsându-și în urmă familia”.

Cu aceleași mesaje au venit și reprezentanții Guvernului R. Moldova prezenți la eveniment.

“Fenomenul migrației este unul de amploare în țara noastră și vizează atât maturii, cât și tinerii. Nu putem condamna pe nimeni. Fiecare are dreptul să-și caute fericirea acolo unde consideră de cuviință. Însă este de datoria noastră să muncim cot la cot și să asigurăm condiții de viață și oportunități tuturor, astfel încât fiecare să se simtă fericit acasă”, a spus Oleg Țulea, Viceministrul Tineretului și Sportului.

Pe final, Victor Nofit, actor la Teatrul “Eugen Ionesco” și membru al Comisiei de jurizare a menționat că filmele prezentate la concurs au fost emoționante, iar decizia de a selecta cele mai bune filme a fost una foarte dificilă. “Toți sunt câștigători”, a precizat el, îndemnând tinerii să mai realizeze asemenea filme pe viitor, iar organizatorii să mai lanseze asemenea concursuri.

Impresiile participanților:

Irina Lencăuțan,
filmul “Noi rămânem acasă”:

“Filmul a fost creat timp de o săptămână. Am muncit împreună cu colegii mei, o echipă de cinci tineri la realizarea lui. Am avut foarte mari emoții când așteptam rezultatul, deoarece competiția a fost una acerbă. Vineri, când serbam cu colegii mei prezentarea publică a filmului, unul din ei m-a rugat să zic o cifră de la unu până la zece. Am zis șapte. El mi-a răspuns: “Să știi că pe parcursul anului 2010 vom realiza încă șapte filme de acest fel”. Sper într-adevăr să fie așa”.

Marina Urusbaeva, filmul
“Eu îmi iubesc țara”:

“Sunt bucuroasă că munca mea a fost apreciată. Cred că și Milana, fetița-eroină a acestui film, va fi la fel de bucuroasă, deoarece îi voi face multe poze cu aparatul foto pe care l-am primit cadou. Ideea acestui film a venit întâmplător și la fel de repede l-am realizat. Norocul că aveam la mine o cameră de filmat cu care am mers la nepoțica mea, timp de o oră am filmat, apoi încă timp de o oră am lucrat la montaj. Sunt de părere că lucrările bune se realizează repede, atunci când autorul încă simte emoțiile și le poate transmite publicului. Dacă voi avea o cameră de filmat, voi mai realiza asemenea filmulețe pe viitor”.

Victor Sicorschi (stânga),
Moscalu Victor (dreapta),
filmul “Povestea pușorului de melc”:

“Prin acest film ne-am propus să arătăm fenomenul migrației, redat prin prisma unei familii de melci. În film se vede cum mama ia un covor pe spate și pleacă la piață să îl vândă. Pușorul de melc rămâne singur acasă și cântă versurile lui Grigore Vieru. Este o poveste tristă și motivivă. Am lucrat la acest filmuleț timp de trei luni pentru a căpăta experiență”.

Voluntarii Y-PEER au străbătut patru localități din Moldova ca să combată HIV/SIDA

Pentru a marca Ziua Mondială de luptă împotriva HIV/SIDA, marcată anual la 1 decembrie, educatorii de la egal la egal ai rețelei Y-PEER Moldova au organizat anul acesta, în perioada 30 noiembrie-4 decembrie, săptămâna zilelor de combatere a HIV/SIDA. Tinerii s-au mobilizat și au mers în mai multe școli profesionale și licee din patru localități — Chetrosu, Sipoteni, Căușeni și Chișinău. Circa 500 de tineri au aflat astfel care sunt căile de contactare a virusului HIV, ce consecințe și riscuri există și, cel mai important, cum se pot proteja și duce un mod de viață sănătos.

30 noiembrie — satul Chetrosu, raionul Anenii - Noi

Educatorii de la Egal la Egal s-au deplasat în Școala din satul Chetrosu, unde timp de două ore au discutat cu elevii despre modalitățile de combatere a HIV/SIDA. Activitatea a început cu prezentarea filmului „Tranzit” — un film care demonstrează că virusul HIV se răspândește foarte repede și nimeni nu este protejat de acest pericol, dacă nu are grijă singur să se protejeze — după care, voluntarii și elevii au discutat pe marginea filmului pentru a înțelege mai bine esența lui.

30 noiembrie — raionul Căușeni

La Căușeni s-a desfășurat o Conferință tematică cu genericul ”Combaterea

HIV/SIDA și realitatea din R. Moldova”, la care au participat voluntarii Centrului de Drept Căușeni și specialiștii din această localitate. Evenimentul s-a încheiat cu distribuția materialelor informative și a simbolului de luptă împotriva HIV/SIDA, ce constituie o panglică de culoare roșie, de formă asemănătoare unei inimi.

1 decembrie — satul Sipoteni, raionul Călărași

De această dată educatorii de la egal la egal s-au deplasat în Școala din satul Sipoteni. Conform aceluiași scenariu, timp de două ore ei au discutat cu elevii despre HIV/SIDA și alte infecții cu transmitere sexuală, începând activitatea cu prezentarea filmului „Tranzit”. Voluntarii au fost plăcut surprinși să găsească aici foarte mulți tineri curioși și să poată răspunde la întrebările „fără tabu” ale acestora.

2 decembrie — Școala Profesională Nr. 4, Chișinău

Activitățile s-au mutat în capitală. Timp de două ore și jumătate elevii Școlii Profesionale Nr.4 au privit filmul “Tranzit” și piese de teatru social, prezentate de membrii rețelei Y-PEER. Publicul acestei activități a fost în mare parte unul masculin, dar asta deoarece școala este una de meserii și reunește mai mulți băieți. Asta nu a împiedicat, însă, ca sesiunea de informare să fie una eficientă și interesantă.

Dimpotrivă, educatorii au rămas mirați de seriozitatea cu care băieții au tratat subiectul și de atenția cu care au fost urmăriți.

4 decembrie — Liceul Profesional Nr.1, Chișinău

Activitatea în această instituție a început în mod obișnuit — prezentarea filmului, discuții, întrebări. Dar nu s-a încheiat la fel ca întotdeauna ci a venit cu surprize. Domnul Francois Farah, Director UNFPA pentru R. Moldova, prezent în această perioadă într-o primă vizită de lucru la noi în țară, a hotărât să-i viziteze pe tinerii educatori în plină acțiune. Alături de Boris Gâlca, Cordonator de Programe UNFPA în Moldova, ei au discutat cu tinerii de la Egal la Egal, le-au răspuns la întrebări și le-au furnizat informație clară și neobișnuită cu privire la ceea ce înseamnă HIV/SIDA.

Reprezentanții Y-PEER în Moldova

“A fost o săptămână cu adevărat dificilă și intensă, dar credem că una foarte reușită atât pentru noi ca rețea, cât și pentru tinerii care au recepționat informația. Așteptăm mai multe activități de acest fel la anul viitor, iar până atunci vă urăm Sărbători Fericite și un mod de viață cât mai sănătos!”

Pagină realizată de Anna Susarenco, Reprezentant Y-PEER în Moldova

Să fie maturii de vină pentru criza morală și spirituală a tinerilor?

Singura cale de a forma copii de valoare este să devenim mai întâi părinți de valoare!

Acest articol a fost realizat de elevii clasei a XII-a și profesorii coordonatori ai Liceului Teoretic „Miron Costin” din orașul Florești. Autorii au ținut să-și exprime punctul de vedere asupra problemelor cu care se confruntă tinerii în ziua de azi și ne-au rugat să-l publicăm în buletinul „Fără Tabu”.

Trăim într-o lume negativă și obstacolele de care ne ciocnim și pe care trebuie să le depășim par uneori insurmontabile.

M-a șocat articolul unei tinere de 18 ani din Ucraina care învinuiește generația precedentă de criza morală și spirituală prin care trec tinerii de azi. Este dominată de o invidie nesănătoasă, argumentând că ei părăsesc viața fără să o cunoască în toată splendoarea ei, pe când noi, părinții lor, vom trăi până la adânci bătrânețe. Suntem învinuiți că le-am furat copilăria, că i-am lipsit de noțiunile de „morală”, „cinste”, „rușine”, că ei nu vor mai cunoaște adevărata dragoste, nu vor crea familii și nu vor concepe copii.

E corect, sunt de acord, dar să-mi răspundă un tânăr al cărui părinte clipă de clipă, zi de zi, nu-i vorbește copilului despre criza spirituală din societate, despre faptul cum să reziste, cum să treacă demn și frumos prin viață, depășind aceste vicii, de care, se pare, este împânzită omenirea. Uneori, imposibilitatea de a discuta cu tinerii la subiectele date este provocată anume de ei – reproșându-ne de fiecare dată că ei cunosc totul foarte bine, că ei deja sunt maturi și au dreptul la intimitate, independență și libertate; dorința de a se juca cu propria viață; marea curiozitate de a le încerca pe toate, fiind chiar conștienți de consecințe; lipsa de autocontrol și a credinței în valorile sacre. În rezultat, în pofida străduințelor celor maturi, cât de mult nu am încerca să-i apărăm de orice rău, spiritul tânărului contemporan oricum se lasă poluat. Noi nu-i putem salva de influența negativă a lumii, nu-i

Așa decurge o sesiune de informare în cadrul Liceului Teoretic „Miron Costin” din orașul Florești

putem izola completamente de ceea ce este rău. Prin diverse și multiple metode copilul se educă din fașă, ba chiar din embrion, pentru că, atunci când crește mare, să nu fie deja prea târziu. Acest rol, desigur, revine părintelui, din partea căruia nu sunt suficiente doar vorbe și lozinci goale, dar se cere și un model de comportament civilizată și demn de urmat.

Cu siguranță, atunci când copilul se ciocnește de greutăți, trebuie să-l înțelegem, să-l sprijinim, să-i fim alături; nici într-un caz cu bani, deoarece aceștia îl împing pe tânăr și mai mult în hău, ci cu dragoste, căldură sufletească de părinte întretesută cu un control la început parcă neînsemnat, dar rigid al vieții și activității copilului.

Despre toate acestea nu o singură dată s-a discutat în cadrul seminarelor, meselor rotunde, discuțiilor, desfășurate în cadrul liceului teoretic „Miron Costin” din orașul Florești. În practica de lucru ne-am obișnuit să creăm echipe de formatori din rândurile elevilor claselor superioare, pentru a prezenta informația semenilor și a educa fiecărui elev cultura unui mod sănătos de viață, a deprinderii pentru delimitarea noțiunilor de „fizic” și „moral”,

de „bine” și „rău”, a înțelegerii legăturii dintre viață-sănătate-mediul, viață-sănătate-securitate, viață-sănătate-univers. Aceste forme de activitate se desfășoară la invitația părinților, care nu rămân indiferenți față de problemele și activitatea propriilor copii, precum și a medicilor specialiști, preoților, într-un cuvânt a tuturor factorilor educaționali.

Cu mult efort putem crește copii buni chiar și într-o lume negativă. E posibil, pentru că există etape și perioade pe care le putem parcurge în așa fel încât totul să fie în favoarea noastră. Cu cât pașii sunt mai fermi, mai inteligenți, iar acțiunile sunt mai cumpătate și pline de dragoste, cu atât sînt mai mari șansele de a ne ajuta copiii să devină ceea ce ne dorim și ceea ce am fi vrut să fim noi, când eram la rândul nostru de vîrsta lor.

Singura cale de a forma copii de valoare este să devenim mai întâi părinți de valoare!

Formatori – elevii ai clasei XII: Groza A., Balan A., Munteanu M., Sorotchi V., Florea M.

Coordonatori superiori: psihologi școlari – L. Balan (prof. l. franceză), A. Colesnic – director adjunct pentru educație, prof. de educație plastică.

Buletinul informativ
«FĂRĂ TABU»
este editat cu sprijin financiar
UNFPA și se distribuie gratis

Editor
Design

Irina Lipcanu
Oleg ZAHARCIUC

Adresa: Casa ONU, Biroul UNFPA,
str. 31 August, 131, et. IV, Chișinău, MD-2012
Tel.: 22.00.45, 21.40.02; fax: 21.40.03
www.unfpa.md